

NORGES HØYESTERETT

Dnb

Den 22. desember 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tønder, Bårdsen og Noer i

HR-2016-2603-U, (sak nr. 2016/2204), straffesak, anke over dom:

Den offentlige påtalemyndighet

mot

A

(advokat Olav C. Bowitz)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens saksbehandling ved avgjørelse av straffesak uten ankeforhandling.
- (2) Ved politimesteren i Møre og Romsdals tiltalebeslutning 5. juli 2016 ble A satt under tiltale for overtredelse av straffeloven 2005 § 273. Grunnlaget for tiltalen var at hun hadde kastet et glass i ansiktet til fornærmede, B, slik at B fikk et kutt i pannen som måtte sys.
- (3) Nordmøre tingrett avsa 31. august 2016 dom med slik domsslutning:
 - "1. A, født 00.00.1993, dømmes for overtredelse av straffeloven (2005) § 273 til fengsel i 120 dager.
 2. A, født 00.00.1993, dømmes til å betale kr 668,- i erstatning til B innen 2 uker etter at dommen er forkynt.
 3. A, født 00.00.1993, dømmes til å betale kr 3 000,- i saksomkostninger."
- (4) A anket over straffutmålingen til Frostating lagmannsrett.
- (5) Frostating lagmannsrett fant det enstemmig klart at dommen burde endres til gunst for siktede

og avgjorde saken uten ankeforhandling, jf. straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 3. Lagmannsretten fant ikke grunn til å gi partene anledning til å uttale seg, jf. straffeprosessloven § 324 første ledd. Frostating lagmannsrett avsa 17. oktober 2016 dom med slik domsslutning:

"I tingrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at 60 – seksti – dager av fengselsstraffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år i medhold av straffeloven (2005) § 34."

- (6) Lagmannsretten viste blant annet til siktedes eneomsorg for datteren på tre år, og at siktede ikke har familie i X slik at siktede får en merbelastning ved å etablere en forsvarlig ordning for ivaretagelse av datteren. Lagmannsretten la også til grunn at soning av en langvarig fengselsstraff vil ha store konsekvenser for datteren, og at barnets interesser er et hensyn som skal tillegges vekt ved straffutmålingen.
- (7) *Påtalemyndigheten* har anket til Høyesterett. Det er anket over lagmannsrettens saksbehandling. Det er i hovedtrekk anført: Lagmannsretten har ikke våket over sakens opplysning, jf. straffeprosessloven § 294, og dette har innvirket på dommens innhold, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd. Straffeprosessloven § 322 første ledd skal anvendes på de mer åpenbare tilfeller, og lagmannsretten må uansett våke over sakens opplysning. Siktedes omsorg for barn er et så kompleks tema at partenes uttalelser burde vært innhentet. Opplysninger innhentet i anledning anken til Høyesterett viser at lagmannsretten har lagt et uriktig faktum til grunn. Det riktige er at siktede har delt omsorg for barnet med barnets far. Lagmannsrettens dom må oppheves.
- (8) A har ved forsvarers bemerkninger til påtalemyndighetens anke, bekreftet at samværsordningen på tidspunkt for ankeforhandlingen og anken til lagmannsretten var – og fremdeles er – slik at samværet deles 50/50 mellom siktede og barnets far. Det var derfor ikke riktig som anført i støtteskriv til anken til lagmannsretten at siktede i realiteten hadde eneomsorg for datteren. Dette skyldes en misforståelse ved utarbeidelsen av støtteskrivet. Barnets far og siktede eier en bolig sammen, men barnets far bor ikke lenger der.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (10) Ved anken over tingrettens straffutmåling ble det i forsvarers støtteskriv vist til flere forhold som måtte vektlegges i formildende retning, herunder at "A har eneomsorgen/daglig omsorg for en datter på tre år. Hun har ikke familie i X. En dom på 120 dager er lang, det blir vanskelig å 'sy sammen' et forsvarlig omsorgstilbud for datteren med en så lang dom. En kortere dom blir lettere å håndtere."
- (11) Lagmannsretten, som endret tingrettens dom idet halvparten av fengselsstraffen ble gjort betinget, la avgjørende vekt på As omsorgssituasjon. Det heter om dette:

"De personlige forhold, særlig knyttet til eneomsorgen for en datter på tre år, synes ikke vektlagt av tingretten. Lagmannsretten legger vekt på dette da det må legges til grunn at domfelte heller ikke har familie i X og dermed får en merbelastning ved å etablere en forsvarlig ordning for ivaretagelse av datteren. Lagmannsretten legger også til grunn at soning av en langvarig fengselsstraff vil ha store konsekvenser for datteren, og barnets interesser vil i seg selv være et relevant hensyn som må tillegges vekt ved straffutmålingen. Dette følger også av barnekonvensjonen artikkel 3, hvoretter 'barnets beste' skal være et grunnleggende hensyn ved 'alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlig eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer.' Det vises til Høyesteretts avgjørelse i en lignende sak inntatt i Rt-2015-693."

- (12) Dommen ble avsagt uten ankeforhandling, jf. straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 3, og lagmannsretten fant ikke grunn til å gi partene anledning til å uttale seg, jf. § 324 første ledd.
- (13) Påtalemyndigheten har anført at lagmannsretten ikke har sørget for at saken ble fullstendig opplyst, jf. straffeprosessloven § 294, og at dette har innvirket på dommens innhold, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd. Det er på det rene at A har delt omsorg 50/50 med barnets far og at lagmannsrettens dom derfor bygger på et uriktig faktum.
- (14) Plikten for retten til å innhente bevis gjelder først og fremst til siktedes gunst, men gjelder også selv om det aktuelle beviset vil kunne være til tiltaltes skade, jf. Rt. 1987 side 266 og Bjerke/Keiserud/Sæther, Straffeprosessloven kommentarutgave, 4. utgave, Bind II, side 1068.
- (15) As omsorgsforpliktelse var ikke nærmere belyst av tingretten, som heller ikke hadde vektlagt omsorgssituasjonen under vurderingen av straffutmålingen. Den eneste opplysning om omsorgssituasjonen på anketidspunktet framgikk av forsvarerens støtteskriv. Derimot fulgte det av rettsboken til tingretten at A på det tidspunktet hadde samboer.
- (16) Straffeprosessloven § 322 første ledd er en unntaksbestemmelse som gir ankedomstolen adgang til å avgjøre anken uten ankeforhandling. Vilkåret er at lagmannsretten enstemmig finner det klart at ett av de alternative vilkårene i bestemmelsens første ledd nr. 1–3 er oppfylt. Bestemmelsen er således reservert for de mer åpenbare tilfeller, jf. Rt. 2007 side 1349 avsnitt 17.
- (17) Ankeutvalget er enig med påtalemyndigheten i at situasjonen tilsa at de faktiske opplysninger rundt omsorgssituasjonen ble ytterligere belyst før lagmannsretten avsa dom etter straffeprosessloven § 322 nr. 3, når omsorgen for barnet var foranledningen til endringen. Lagmannsretten har derfor forsømt sin plikt til å våke over sakens opplysning, jf. straffeprosessloven § 294, og det må "antas at feilen kan ha innvirket på dommens innhold", jf. straffeprosessloven § 343 første ledd. Etter dette finner ankeutvalget det enstemmig klart at lagmannsrettens dom må oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.

DOMSSLUTNING :

Lagmannsrettens dom oppheves.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Bård Tønder
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Riktig utskrift: